

Кримінальна відповідальність юридичних осіб:

Перспективні зміни до чинного
законодавства в світлі вимог ЄС

Економічна складова корупції

- Корупційні кошти в офшорних зонах світу складають 1/3 світових активів
- На рахунках приватних осіб в офшорних зонах 11,5 трлн. доларів
- Загальний обсяг фінансових активів (фізичні та юридичні особи) в офшорах = 32 трлн. доларів, що = ВВП ЄС +США

Бюджети країн недоотримали
250 млрд. доларів щорічно, що
в 5 разів перевищує потребу
для зменшення в три рази
бідності в світі(за даними
Світового банку)

Найбільші джерела надходження

- Країни, що розвиваються та мають перехідну економіку, щорічно поповнюють офшорні зони на 1,2 – 1,6 трлн. доларів

Стаття 96-3. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру

1) вчинення її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 209 і 306, частинах першій і другій статті 368-3, частинах першій і другій статті 368-4, статтях 369 і 369-2 цього Кодексу;

2) незабезпечення виконання покладених на її уповноважену особу законом або установчими документами юридичної особи обов'язків щодо вжиття заходів із запобігання корупції, що призвело до вчинення будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 209 і 306, частинах першій і другій статті 368-3, частинах першій і другій статті 368-4, статтях 369 і 369-2 цього Кодексу;

3) вчинення її уповноваженою особою від імені юридичної особи будь-якого із злочинів,

Вимоги Європейського Союзу

- Відповідальність юридичних осіб має наставати незалежно від притягнення до кримінальної відповідальності фізичних осіб
- Відповідальність юридичних осіб має наставати у випадку вчинення злочинів не лише службовими особами юридичної особи, особами, які відповідно до закону, установчих документів юридичної особи чи договору мають право діяти від імені юридичної особи, а також будь-якими особами, які перебувають у трудових відносинах з юридичною особою
- Акціонери
- «Приховані», але реальні власники (за умови продажу бізнесу при

Злочини, за які юридичні особи несуть кримінальну відповідальність:

- Стаття 109. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади
- Стаття 110. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України
- Стаття 113. Диверсія
- Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини
- Стаття 147. Захоплення заручників
- Ч. 2-4 Статті 159-1. Порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації, агітації з всеукраїнського або місцевого референдуму
- Стаття 160. Підкуп виборця, учасника референдуму
- Стаття 209. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом
- Стаття 258-1. Втягнення у вчинення терористичного акту
- Стаття 258-2. Публічні заклики до вчинення терористичного акту
- Стаття 258-3. Створення терористичної групи чи терористичної організації
- Стаття 258-4. Сприяння вчиненню терористичного акту
- Стаття 258-5. Фінансування тероризму
- Стаття 260. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань
- Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем
- Стаття 306. Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікар...
- Ч.1 ч.2 Статті 368-3. Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми
- Ч.1 , ч. 2 Статті 368-4. Підкуп особи, яка надає публічні послуги
- Стаття 369. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі
- 369-2. Зловживання впливом
- Стаття 258. Терористичний акт
- Стаття 436. Пропаганда війни
- Стаття 436-1. Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів
- Стаття 437. Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни

Рекомендації ЄС та практика країн ЄС

У випадку встановлення ознак вчинення злочину юридичною особою, винуватість керівника настає автоматично, без доведення суб'єктивної сторони (умислу/необережності)

- За всіма статтями кримінального кодексу може наступати відповідальність юридичних осіб
- Або принаймні за більшістю

Справа компанії «Гамма» в Латвії

- В 2013 р. притягнуто до кримінальної відповідальності міжнародну компанію «Гамма Холдинг» за торгівлю впливом у виді штрафу 1 210 688 євро за пропозицію 3,4% (11 млн. євро) за перемогу у тендері на ремонт електростанції.
- Гамма Холдинг та Латвенерго після цього домовились про продовжити співробітництво, але сума договору була зменшена на 3,4%!!!

Естонія:

за 2010-2013 роки було засуджено 200 юридичних осіб, 27 яких за корупцію

Справа «АС Мерко Ехітус»: за передачу неправомірної вигоди міністру природного середовища за надання компанії земельних ділянок (штраф 798 000 євро + 127 823 євро)

**Компанія «Фімі Медіа»
(Хорватія)**

Кримінальне покарання:

Прем'єр-міністр – дев'ять
років позбавлення волі

Партія – штраф 667 000
євро та розпущена

Фіктивна компанія «Фімі
Медіа» - ліквідація

- Прем'єр – міністр був засуджений за розтрату державних коштів та фондів, створивши фіктивну структуру, яка за його впливом виграла тендери у державних структур та подавала до оплати пусті рахунки, що сприяло одержанню прем'єр-міністром та членами партії бюджетних коштів

Розміри штрафу , що застосовується як кримінальна відповідальність до юридичних осіб

Країна

- Азербайджан
- Груз
- Черногорія
- Хорватія
- Естонія
- Словенія
- Латвія
- Литва

Розмір в Євро

- Від 52 000 до 156 000
- Від 44 000 до .....
- Від 100 000 до 5 000 000
- Від 650 до 1 965 000
- Від 4 000 до 16 000 000
- Від 10 000 до 1 000 000
- Від 3 200 до 32 000 000
- Від 38 до 1 900 000
- Від 2 500 до 32 500 !!!

- **УКРАЇНА**

АЛЬТЕРНАТИВА

В Україні суд застосовує штраф виходячи з **двократного розміру!!!** незаконно одержаної неправомірної вигоди (За загальним правилом)

- В Чорногорії – Від 20-кратного до 100кратного розміру
- Росія – Від 3х-кратного до 100-кратного
- Азербайджан – 5-кратний розмір
- Болгарія – не менше 510 тисяч євро
- Словенія – 200-кратний розмір

Стаття 96-7. Штраф

1. Штраф - це грошова сума, що сплачується юридичною особою на підставі судового рішення.

Суд застосовує штраф виходячи з двократного розміру незаконно одержаної неправомірної вигоди.

2. У разі коли неправомірну вигоду не було одержано, або її розмір неможливо обчислити, суд, залежно від ступеня тяжкості злочину, вчиненого уповноваженою особою юридичної особи, застосовує штраф у таких розмірах:

за злочин невеликої тяжкості - від п'яти до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за злочин середньої тяжкості - від десяти до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

Рекомендація Європейського Союзу

- Збільшити розмір штрафних санкцій, оскільки санкції України (від 5 до 75 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян = 85 тис. грн. до 1275 тис грн.) не є запобіжником від злочинів для корпорацій

Як елементарно викрити Чиновника-Корупціонера

1

Проаналізувати наявність рухомого та нерухомого майна посадовця та його родини

Державний реєстр речових прав на нерухоме майно

Державний земельний кадастр

Єдиний державний реєстр транспортних засобів

2

Перевірити відповідність фактичного майна посадовця та його родини задекларованому

3

У разі виявлення незадекларованого необхідно повідомити:

СБУ

НАБУ

НАЗК

ЗМІ

Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру

Уповноважені підрозділи з питань запобігання та виявлення корупції органів державної влади

Керівників підприємств, установ, організацій

Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики

Громадські організації, що спеціалізуються на виявленні та протидії корупції

Моніторити хід розслідувань та вимагати від судів та прокуратури винесення відповідних рішень

4

Джерело: Transparency International, Громадський лобістський комітет

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

*Ахтирська Наталія Миколаївна,
к.ю.н., доцент, кафедра
правосуддя юридичного
факультету Київського
національного університету імені
Тараса Шевченка, головний*